

**ПРИВРЕДНОПРАВНИ ОКВИР И
ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ ДРЖАВА
ЈУГОИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ**

**THE LEGAL FRAMEWORK AND THE
ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE
SOUTHEAST EUROPEAN COUNTRIES**

Универзитет Привредна академија у Новом Саду
Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду
University Business Academy in Novi Sad
Faculty of Law for Commerce and Judiciary in Novi Sad

Нови Сад, 14. новембар 2019.

Зборник радова са Међународног научног скупа
„Привредноправни оквир и економски развој држава
Југоисточне Европе“ одржаног 14. новембра 2019. године у
Новом Саду, у организацији
Правног факултета за привреду и правосуђе
Универзитета Привредна академија у Новом Саду

Издавач:

Универзитет Привредна академија у Новом Саду
Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду
Гери Кароља бр. 1, телефон: 021/ 400 - 499
Web: www.pravni-fakultet.info

Рецензенти:

Др Мирко Кулић, редовни професор
Др Ненад Аврамовић, редовни професор
Др Милош Марковић, редовни професор
Др Радица Шиповац, редовни професор
Др Дарко Голић, ванредни професор
Др Предраг Мирковић, ванредни професор
Др Маријана Младенов, доцент
Др Јоко Драгојловић, доцент
Др Ненад Бингулац, доцент

За издавача:

Др Мирко Кулић, редовни професор

Уредник:

Др Мирко Кулић, редовни професор

Штампа:

Штампарија ФЕЉТОН, Нови Сад

Тираж:

250

ИСБН 978-86-6019-099-6

Научни одбор:

ПРОФ. ДР МИРКО КУЛИЋ – председник Научног одбора

Декан Правног факултета за привреду и правосуђе у Новом Саду, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР МАРИЈАНА ЦАРИЋ

Председник Савета Универзитета Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР МАРКО ЦАРИЋ

Ректор Универзитета Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР НЕНАД АВРАМОВИЋ

Шеф Привредноправне и међународноправне катедре на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР МИЛАН ПОЧУЧА

Продекан за науку и развој и шеф Грађанскоправне катедре на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР МАРИЈАНА ДУКИЋ - МИЈАТОВИЋ

Редовни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР АЛЕКСАНДАР РАДОВАНОВ

Професор Емеритус Универзитета Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР ДУШАНКА ЂУРЂЕВ

Редовни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР ВЛАДИМИР ЦАТИЈЕВ

Шеф катедре кривичноправних наука Руске академије за адвокатуру и нотаријат | Руска Федерација

АКАДЕМИК ДР НЕДЕЉКО СТАНКОВИЋ

Ректор Европског универзитета Kallos Тузла | Босна и Херцеговина

АКАДЕМИК ДР БРАНКО ВУЧКОВИЋ

Председник Основног суда у Котору | Република Црна Гора

АКАДЕМИК ДР ВЕСНА ВУЧКОВИЋ

Судија Врховног суда Црне Горе | Република Црна Гора

АКАДЕМИК DR WOLFGANG RONRBACH

St. Elizabeth University of Health and Social Sciences | Austrija

ДОЦ. ДР ЈАН ЈАНАЋ

Доцент на Факултету за менаџмент Универзитет Коменски Братислава | Република Словачка

ДОЦ. ДР БРАНИСЛАВ ДУДИЋ

Доцент на Факултету за менаџмент Универзитет Коменски Братислава | Република Словачка

ПРОФ. ДР НЕЋО ДАНИЛОВИЋ

Редован професор Универзитет Никола Тесла у Београду и председник међународног удружења методолога друштвених наука у Београду | Република Србије

ДОЦ. ДР АЛБИНА АБИДОВИЋ

Доцент на Европском универзитету Kallos Тузла | Босна и Херцеговина

ПРОФ. ДР РУДИКА ГМАЈНИЋ

Професор на Медицинском факултету у Осиеку и члан Хрватске академије медицинских наука | Република Хрватска

ПРОФ. ДР МИЛАН ЧАМПА

Ванредни професор на Факултету за здравствену негу Универзитета Ново Место | Република Словенија

ПРОФ. ДР СИМЕОН ГЕЛЕВСКИ

Професор у пензији на Правном факултету у Скопљу | Северна Македонија

PROF. DR ALEXIOS PANAGOPOULOS

University neapolis paphos Cyprus master studys in public law and administration | Kiparska Republika

ПРОФ. ДР МИЛОШ МАРКОВИЋ

Редовни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР ПРЕДРАГ МИРКОВИЋ

Продекан за наставу на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР ИВАН ЈОКСИЋ

Ванредни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР ДАРКО ГОЛИЋ

Шеф опште и теоријске катедре на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР ЈЕЛЕНА МАТИЈАШЕВИЋ ОБРАДОВИЋ

Саветница декана на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

Организациони одбор:

ДР ЈОКО ДРАГОЈЛОВИЋ, доцент - председник Организационог одбора

ДР МАРИЈАНА МЛАДЕНОВ, доцент

ДР ПРЕДРАГ МИРКОВИЋ, ванредни професор

ДР САЊА ШКОРИЋ, доцент

ДР ЈЕЛЕНА СТОЈШИЋ ДАБЕТИЋ, доцент

ДР НЕНАД БИНГУЛАЦ, доцент

ДР МАРКО СТАНКОВИЋ, доцент

ДР ДАЛИБОР КРСТИНИЋ, доцент

МСР. ИСИДОРА МИЛОШЕВИЋ

МСР. ТАЊА ПРАШТАЛО, асистент

МСР. СТЕФАН ДИТРИХ, асистент

МСР. ВЛАДИМИР АВРАМОВИЋ

МСР. ДИЈАНА БОРЕНОВИЋ, асистент

Секретар:

МСР. ТАЊА ПРАШТАЛО, асистент

*Др Иван Јоксић, ванредни професор
Правни факултет за привреду и правосуђе
Универзитет Привредна академија у Новом Саду
e-mail: ijoksic@pravni-fakultet.info*

*Мср. Горан Милојевић
Правни факултет за привреду и правосуђе
Универзитет Привредна академија у Новом Саду
e-mail milojevic@pfbeograd.edu.rs*

ПРИВРЕДНИ КРИМИНАЛИТЕТ КАО ПОСЛЕДИЦА ТРАНЗИЦИЈЕ

Апстракт:

Претходне деценије у нашој земљи можемо означити преломним у свим сферама друштва. Овај период почиње са променама у политичким и економским сегментима којима се настоји наша привреда устројити, на принципима тржишног привређивања, уз доминацију приватне својине. Очекиване резултате својинске трансформације, праћене приватизацијом друштвеног односно државног капитала, засенили су негативни криминални трендови. У питању су различити начини претходног обезвређивања субјеката приватизације који би онда били купљени за минималне цене. Приступало се даљем обезвређивању приватизованих субјеката, познатим методама извлачења новца, након чега би био покренут стечајни поступак.

Наша земља је настојала прилагодити своје законске прописе и институционалне потенцијале за изазовима организованог криминалитета у привреди. Оснивају посебно специјализоване јединице у полицији, тужилаштвима и судовима, како бисмо пружили адекватан одговор доминацији привредног над другим врстама криминалитета. Међутим, у пракси су изостали очекивани успеси јер се стопа привредног криминалитета није смањивала. Зато је неопходно указати на основне црте привредног криминалитета у нашој земљи, камо бисмо могли стећи реалну представу о узроцима који су погодовали његовом настанку и развоју.

***Кључне речи:** привредни криминалитет, приватизација, полиција, тужилаштво, судови.*

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Привредни криминалитет не припада традиционалним врстама криминалитета. Његово појављивање можемо уподобити са развојем робно-новчаних односа и оснивањем првих привредних субјеката. Претеча савремених облика привредног криминалитета јесу манипулативни послови који су њиховим актерима доносили велике своте прљаво зарађеног новца. У тесној вези са привредним јесте организовани криминалитет који представља његову напреднију форму у погледу начина извршења, броја субјеката (правних и физичких лица), висини штете и др. По природи ствари, генезу ове врсте криминалитета можемо пронаћи у земљама са убрзаном индустријализацијом (нпр. САД). У овој земљи настаје организовани криминалитет, као делатност привредног типа, који врше добро организовани појединци повезани првенствено интересним, а затим пријатељским, фамилијарним и другим везама.

Традиционалне врсте организованог криминалитета нису биле присутне у земљама са социјалистичким друштвено-економским уређењем. У њима није било могуће настајање ове врсте криминалитета јер им је недостајала обавезна повезаност са државом. Отуда није могуће паралелно праћење развоја и напреднијих тенденција организованог криминалитета у међуодносу капиталистичких и социјалистичких земаља. Могло би се рећи да је дубоко централизована, хијерархизована и идеологизирана власт била велика препрека настанку и опстанку организованих форми криминалитета. Важан моменат у општем отпору организованог криминалитета јесте социјалистички менталитет грађана, који нису били склони стицању материјалних богатстава у мери како је то било у земљама капитализма.¹

Постепеним нестанком друштвене својине, у свим државама некадашњег социјализма, сусрели смо се са потребом за редефинисањем односа у привреди. Ове промене рефлектовале су се

¹ Први облици нормативног регулисања привредних односа срећу се још у периоду народнослободилачке борбе кроз спречавање разних облика шпекулације и привредне сарадње са непријатељем. После рата, у периоду обнове земље, у условима многих привредних тешкоћа, када су средства за производњу била у државној својини, прописује се низ кривичних дела против привреде кроз Закон о сузбијању недопуштене шпекулације и привредне саботаже, Закон о заштити народних добара и њиховом управљању... Радак, С., (1993). Критички осврт на концепцију кривичних дела против привреде у кривичним законима СР Југославије и Републике Србије, Југословенска ревија за криминологију и кривично право (3), стр. 65.

на кривично законодавство, у смислу увођења нових кривичних дела, или прилагођавања постојећих новим друштвеним и привредним околностима. Полазећи од потребе за пружањем адекватне заштите у привреди Србија је, у оквиру кривичних дела против привреде, предвидела већи број кривичних дела. Осим кривичних дела против привреде, постоји велики број кривичних дела која на посредан начин могу угрожавати привреду. Уважавајући унапред постављене оквири овога рада, указаћемо на основне карактеристике кривичних дела против привреде (глава XXII КЗС).²

ОПШТЕ ОДЛИКЕ КРИВИЧНИХ ДЕЛА ПРОТИВ ПРИВРЕДЕ

Кривична дела против привреде припадају посебној групи кривичних дела чија сродност се заснива на њиховим заједничким особеностима. Оне се односе на могуће учиниоце кривичних дела, оштећене, начин извршења, висину штете, друштвено-економске услове, временске оквири и др. У нашој земљи је законско одређење кривичних дела из области привредног криминалитета различито конотирано. У ширем смислу постоје кривична дела која статусно припадају другој групи али се по својим особеностима могу сврстати у групу кривичних дела против привреде. То је случај са *криминалитетом белог оковратника* и *криминалитетом корпорација*, који се испољавају у сфери привредних односа. Међутим, погрешно је везивати ове врсте криминалитета искључиво за западне земље јер је њихово присуство приметно и у социјалистичким друштвима. У овим друштвима су она била познатија под називом *корисне малверзације*.³

Овим кривичним делима се обезбеђује кривичноправна заштите привреде. У нашем кривичном законодавству су кривична дела против привреде први пут систематизована у посебну групу кривичних дела Кривичним закоником из 1951. године. Њихово инкриминисање омогућава нормално функционисање привредног система.⁴ Под тим се подразумева скуп привредних механизма,

2 Кривични законик Србије („Службени гласник РС“, бр. 85/05-94/16).

3 Игњатовић, Ђ., (1998). Криминологија, Београд, Номос, стр. 212.

4 У СФРЈ је ова група кривичних дела носила назив кривична дела против привреде и јединства југословенског тржишта (глава XVIII). Јединство југословенског тржишта је тада постало релативно самосталан објекат једне групе кривичних дела. Група аутора, (1978). Коментар Кривичног закона СФРЈ, Београд, Савремена администрација, стр. 534.

односа и мера на основу којих се остварују привредни задаци и економска политика једне земље.⁵

Узимајући у обзир чињеницу да се појам кривичног дела против привреде може одредити пре његовог групног заштитног објекта, неопходно је утврдити модел привреде који је предмет кривичноправне заштите. Преовлађује схватање по коме је то тржишна привреда, која у својој основи има слободно тржиште. Отуда у први план треба ставити равноправност привређивања а не заштиту самих привредних односа.⁶

У својој бити кривична дела против привреде представљају скуп разнородних инкриминација којима се првенствено, али не и једино, штите привредни интереси једне земље. Зато већина кривичних дела из ове групе има бланкетне диспозиције чије значење је неопходно пронаћи у посебном законодавству. Отуда анализирајући одлике кривичних дела против привреде можемо издвојити њихове заједничке карактеристике.

Заштитни објекат

Заштитни објекат ове групе кривичних дела јесте привреда односно нормално и несметано функционисање привредних односа у нашој земљи. У питању су односи успостављени на тржишним принципима и либералној економији где се предност даје тржишту и економским законима уз минимално уплитање државе. Добре стране оваквог концепта економије се огледају у спречавању државног интервенционизма. Међутим, претходне две деценије смо могли осетити негативне последице неограниченог либерализма у економији наше земље. Оне се огледају у монополизацији тржишта у коме крупни и економски (над)моћни привредни субјекти, иза којих стоје богати појединци и интересне групе, доминирају читавом привредом. Они су отишли и корак даље остварујући директан утицај на законодавне промене на подручју где се њихови интереси (пројектовано) требају остварити. Отуда није сасвим јасно у којој мери се овим кривичним делима штите интереси свих грађана ако имамо ситуације да се кривични поступци, на подручју привредног криминалитета, окончавају ослобађајућим пресудама.⁷

5 Бабић, М., Марковић, И., (2013). Кривично право-посебни дио, Бања Лука, Правни факултет, стр. 240.

6 Стојановић, З., (2012). Коментар кривичног законика, Београд, Службени гласник, стр. 662.

7 „С обзиром на изнесени значај кривичноправних инструмената на пољу

Унутрашња систематика

Група кривичних дела против привреде није систематизована иако кривична дела, унутар ње, погађају различите аспекте привредних односа у нашој земљи. С тим у вези, у кривичном законодавству Републике Српске можемо уочити различитости код ових кривичних дела већ у самом називу групе *кривична дјела против привреде и платног промета* (глава XXI).⁸ Наш законодавац није вршио унутрашњу систематику кривичних дела из ове групе. У кривичној теорији се јавља проблем адекватне поделе ових кривичних дела. Поставља се питање да ли су уопште могуће неке ближе поделе по групама сродних кривичних дела? Може се рећи да је до изражаја дошла подела кривичних дела која су по својим карактеристикама општа и она која су карактеристична за одређене области привредних односа.⁹

борбе против криминалитета уопште, а тиме и привредног, свако друштво које хоће да се успешно супротстави овој рак рани његовог битисања, а ту нема сумње спада и наше друштво, мора поставити а потом и дати одговор на три кључна питања. То су: Који су то (појединачно посматрано) фактори кривичноправне адекватности борбе против криминалитета? Затим, да ли су они присутни у Републици Србији и ако не, шта би требало предузети по том питању? Када је реч о првом питању онда треба констатовати пре свега бројност кривичноправних инструмената адекватности супротстављања криминалитету. Међу њима, поред законске норме, посебан значај имају и: Адекватност примене законске норме; Ефикасност поступка откривања и доказивања извршених кривичних дела (ефикасност кривичног поступка); Међусобни однос и сарадња субјеката откривања и доказивања; Специјализација субјеката откривања и доказивања; Ефикасно одузимање имовине стечене криминалитетом и степен злоупотребе правне норме. Само у својој узајамној повезаности свих ових фактора кривично законодавство даје допринос жељеном степену његовог дејства на пољу борбе против недозвољеног понашања уопште, а тиме и на пољу борбе против привредног криминалитета као једног од његових најтежих облика. Одговор на друго и треће постављено питање могуће је дати тек на основу једне детаљне стручно-критичке анализе низа норми позитивног кривичног законодавства, степена адекватности њихове примене и постигнутих резултата у досадашњој примени.“ Бејатовић, С., (2017). Привредна кривична дела и кривичноправни инструменти супротстављања (стање у Србији - адекватност или не?), у: И. Стевановић, В. Чоловић (уредници), Привредна кривична дела, Београд, Институт за криминолошка и социолошка истраживања и Институт за упоредно право, стр. 17.

8 Кривични законик Републике Српске („Службени гласник РС“, бр. 64/17).

9 Стојановић, З., Перић, О., (2002). Кривично право-посебни део, Београд, Службени гласник, стр. 229.

Ова кривична дела се називају општим кривичним делима против привреде јер могу да се изврше у свакој, односно било којој грани привреде.¹⁰ Ширина њихове инкриминације омогућава органима кривичног гоњења да подведу шири каталог могућих радњи извршења. Насупрот томе се посебним кривичним делима погађају одређени сегменти привреде, било да је реч о платном промету, посебним врстама злоупотреба као што су јавне набавке и др. Разнородност кривичних дела против привреде је у директној спрези са чињеницом да подручје привредних односа регулише више посебних закона. Ако узмемо у обзир да ова кривична дела садрже бланкетне одредбе онда не чуди што имамо на кривичноправној сцени шири каталог кривичних дела, који поред елемената групне припадности, имају засебне елементе.

Специфичан карактер

Привредна кривична дела садрже бројне специфичности које их чине другачијим у односу на друга кривична дела. Код привредних кривичних дела се одређени кривичноправни институти другачије конотирају што узрокује њихово дејство. Тако је питање правне заблуде посебно интересантно код учинилаца који нису били свесни да су њихове радње биле забрањене. Разлози се могу односити на потпуно незнање да се предузетим радњама остварује одређено кривично дело или на погрешно тумачење прописа који регулишу одређене сегменте привредних односа у нашој земљи. Зато су у овим ситуацијама могуће две врсте правне заблуде:

- Директна заблуда која постоји када учинилац није био свестан забрањености дела. Он погрешно сматра да су његове радње у целини дозвољене и законите;
- Индиректна заблуда која постоји када учинилац погрешно цени неки од основа који искључује противправност (нужна одбрана, крајња нужда и др.).¹¹

Код привредних кривичних дела постоје одређена одступања код кривице јер су у питању учиниоци који неретко дуже време обављају одређене привредне делатности. Они користе своје знање,

¹⁰ Чејовић, Б., (2006). Кривично право-општи и посебни део, Београд, Досије, стр. 549.

¹¹ Јованчевић, Н., (2009). Начело законитости и кривично дело злоупотреба службеног положаја, Бранич (122/2), стр. 76.

искуство и положај како би избегли директну кривичну одговорност преваљујући је на друге органе правног лица.

Субјекти

Субјекти привредних кривичних дела могу бити физичка и правна лица. Када је реч о физичким лицима онда су то најчешће лица на управљачким и другим одговорним функцијама у правном лицу. Они су доскора били једини субјекти ових кривичних дела.

Код највећег броја кривичних дела нема ограничења у погледу могућег круга учинилаца. То практично значи да *de iure* свако лице може бити учинилац кривичног дела. Тако, на пример, кривично дело *превара у осигурању* (члан 223а КЗС) може учинити свако *ко у намери да од друштва за осигурање наплати уговорену суму, уништи, оштети или сакриве осигурану ствар, па затим пријави штету* (став 1.).

Насупрот томе, код једног броја кривичних дела против привреде учинилац може бити одговорно лице у правном лицу. То је случај, на пример, са кривичним делом *злоупотреба положаја одговорног лица* (члан 227. КЗС) које може учинити *одговорно лице које искоришћавањем свог положаја или овлашћења, прекорачењем граница свог овлашћења или невршењем своје дужности прибави себи или другом физичком или правном лицу противправну имовинску корист или другом нанесе имовинску штету, уколико тиме нису остварена обележја неког другог кривичног дела* (став 1.).

У Србији су правна лица била одговорна за прекршаје и привредне преступе. Доношењем Закона о одговорности правних лица за кривична дела, правна лица постају субјекти кривичног дела.¹² Увођење кривичне одговорности правних лица резултат је процеса усклађивања нашег са законодавством држава чланица Савета Европе и Европске уније. Поред тога, потреба за увођењем кривичне одговорности правних лица настаје као неопходан државни и друштвени одговор на транснационалне облике организованог криминала, у форми кријумчарења, трговине људима, еколошког криминалитета, прања новца итд. Надаље, није редак случај да се поједини облици, пре свега привредно – економске шпијунаже одвијају користећи се наводно легалним ширењем пословних

¹² Закон о одговорности правних лица за кривична дела Србије („Службени гласник РС“, бр. 97/08).

активности правних лица, у европи и свету. Штета коју свака држава претрпи због криминалних активности које се чине под окриљем „легалног“ бизниса мери се у милијардама америчких долара. При томе, „главну улогу“ у наведеним облицима криминала носе правна лица.¹³

Према одредби члана 5. Закона, правно лице је домаћи или страни правни субјект који се по позитивном праву Републике сматра правним лицем. Према истом Закону (члан 6.), правно лице одговара за кривично дело које у оквиру својих послова, односно овлашћења учини одговорно лице у намери да за правно лице оствари корист. Одговорност правног лица из става 1. овог члана постоји и ако је због непостојања надзора или контроле од стране одговорног лица омогућено извршење кривичног дела у корист правног лица од стране физичког лица које делује под надзором и контролом одговорног лица. Иако је правно лице самосталан субјект кривичног дела постојање његове воље се заснива на поступцима одговорног лица. Отуда се границе одговорности правног лица за учињено кривично дело заснивају на кривици одговорног лица. У том смислу правно лице одговара за кривично дело одговорног лица и ако је кривични поступак против одговорног лица обустављен или је оптужба одбијена (члан 7. ЗОПК).

Основни и тежи облици кривичних дела

Основни и тежи облици кривичних дела против привреде нису нормирани на истоветан начин. Овде долазе до изражаја међусобне различитости дела из ове групе. Отуда је њихова заједничка карактеристика да су подложна честим изменама. Динамика друштвених односа, који чине инкриминациону зону привредних кривичних дела, изискује да се облици кривичноправне заштите благовремено прилагођавају честим променама. То је нарочито случај на подручју привредних односно пословних односа у којима учествују физичка и правна лица.¹⁴

Основни облици кривичних дела се заснивају на различитим модалитетима злоупотреба. Њихов актер, код неких дела може бити било које лице, док се код других дела захтева посебно својство

13 Јоксић, И., (2010). Кривичноправни аспект одговорности правних лица, Право теорија и пракса (7-8), стр. 128.

14 Чејовић, Б., Кулић, М., (2014). Кривично право, Нови Сад, Универзитет Привредна академија - Правни факултет, стр. 464.

учиниоца. Важна особеност привредних кривичних дела је одсуство намере учиниоца усмерене у правцу подривања економске моћи земље. У супротном би било реч о кривичним делима против уставног уређења и безбедности земље.

Тежи облици кривичних дела почивају на висини штете настале извршењем кривичних дела. У неким случајевима се штета састоји у ускраћивању законитих прихода држави (нпр. пореска утаја). У зависности од висине штете и ускраћених прихода класификују се тежи облици кривичних дела.

ЗАКЉУЧАК

Привредни криминалитет представља особену врсту криминалитета по низу специфичности на основу којих се разликује од других. Његово појављивање се везује за развој робно-новчаних односа у друштву. У нашој земљи се привредни криминалитет разликује у периоду социјализма и у времену својинске трансформације. Под тим се подразумева прелазак на тржишни систем привређивања који је пратила убрзана својинска трансформација. Овај процес је спровођен на начин којим се настојала обезвредити друштвена и државна својина преласком у сумњиве приватне руке.

Ове промене рефлектовале су се на кривично законодавство, у смислу увођења нових кривичних дела, или прилагођавања постојећих новим друштвеним и привредним околностима. Полазећи од потребе за пружањем адекватне заштите у привреди Србија је, у оквиру кривичних дела против привреде, предвидела већи број кривичних дела. У својој бити кривична дела против привреде представљају скуп разнородних инкриминација којима се првенствено, али не и једино, штите привредни интереси једне земље. Зато већина кривичних дела из ове групе има бланкетне диспозиције чије значење је неопходно пронаћи у посебном законодавству. Анализирајући одлике кривичних дела против привреде могуће је издвојити њихове заједничке карактеристике.

Под карактеристикама привредних кривичних дела посебно се издвајају: заштитни објекат, унутрашња систематика, специфичан карактер, субјекти, основни и тежи облици. Анализом ових карактеристика можемо уочити читаву лепезу специфичности привредног криминалитета у нашој земљи, који посебно долазе до изражаја у полицијској и правосудној пракси. Заједнички именован великог броја започетих а недовршених судских поступака на подручју

привредног криминалитета показује у којој мери је неопходан знатно шири приступ који нажалост у пракси, по правилу, изостаје.

Ivan Joksić, PhD, Associate Professor
Faculty of Law for Commerce and Judiciary
University Business Academy in Novi Sad
e-mail: ijoksic@pravni-fakultet.info

Goran Milojević, LL.M.
Faculty of Law for Commerce and Judiciary
University Business Academy in Novi Sad
e-mail milojevic@pfbeograd.edu.rs

ECONOMIC CRIMINALITY AS A CONSEQUENCE OF TRANSITION

Abstract:

In the past decades in our country, we can identify the turning point in all spheres of the society. This period begins with changes in the political and economic segments that our economy is trying to establish, on the principles of market economy, with the domination of private property. Expected results of ownership transformation, followed by the privatization of social or state capital, have overshadowed negative criminal trends. These are different ways of prior deprivation of privatization entities that would then be purchased for minimum prices. Further deterioration of privatized entities, known methods of withdrawing money, was followed, after which bankruptcy proceedings would be initiated.

Our country has endeavored to adapt its legal regulations and institutional potentials to the challenges of organized crime in the economy. They establish specially specialized units in the police, prosecutor's offices and courts, in order to provide an adequate response to the dominance of the economic over other types of crime. However, in practice, the expected success was not achieved because the rate of economic crime did not decrease. That is why it is necessary to point out the basic lines of economic crime in our country, in order to get a real idea about the causes that suited his creation and development.

Key words: *economic crime, privatization, police, prosecution, courts.*

ЛИТЕРАТУРА

1. Бабић, М., Марковић, И., (2013). Кривично право-посебни дио, Бања Лука, Правни факултет.
2. Бејатовић, С., (2017). Привредна кривична дела и кривичноправни инструменти супротстављања (стање у Србији - адекватност или не?), у: И. Стевановић, В. Чоловић (уредници), Привредна кривична дела, Београд, Институт за криминолошка и социолошка истраживања и Институт за упоредно право.
3. Група аутора, (1978). Коментар Кривичног закона СФРЈ, Београд, Савремена администрација.
4. Игњатовић, Ђ., (1998). Криминологија, Београд, Номос.
5. Јованчевић, Н., (2009). Начело законитости и кривично дело злоупотреба службеног положаја, Бранич (122/2).
6. Јоксић, И., (2010). Кривичноправни аспект одговорности правних лица, Право теорија и пракса (7-8).
7. Радак, С., (1993). Критички осврт на концепцију кривичних дела против привреде у кривичним законима СР Југославије и Републике Србије, Југословенска ревија за криминологију и кривично право (3).
8. Стојановић, З., Перић, О., (2002). Кривично право-посебни део, Београд, Службени гласник.
9. Стојановић, З., (2012). Коментар кривичног законика, Београд, Службени гласник.
10. Чејовић, Б., (2006). Кривично право-општи и посебни део, Београд, Досије.
11. Чејовић, Б., Кулић, М., (2014). Кривично право, Нови Сад, Универзитет Привредна академија - Правни факултет.

Прописи

1. Кривични законик Србије („Службени гласник РС“, бр. 85/05-94/16).
2. Кривични законик Републике Српске („Службени гласник РС“, бр. 64/17).
3. Закон о одговорности правних лица за кривична дела Србије („Службени гласник РС“, бр. 97/08).

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

347.7:330.34(4-12)(082)

МЕЂУНАРОДНИ научни скуп "Привредноправни оквир и економски развој држава Југоисточне Европе" (2019 ; Нови Сад)

Привредноправни оквир и економски развој држава Југоисточне Европе = The legal framework and the economic development of the Southeast European countries : [зборник радова са Међународног научног скупа "Привредноправни оквир и економски развој држава Југоисточне Европе", 14. новембар 2019. године у Новом Саду] / приредио Мирко Кулић. - Нови Сад : Универзитет Привредна академија, Правни факултет за привреду и правосуђе, 2019 (Нови Сад : Фелтон). - 767 стр. ; 24 cm

Тираж 200. - Напомене и библиографске референце уз текст. - Библиографија уз сваки рад. - Резиме на енгл. језику уз већину радова.

ISBN 978-86-6019-099-6

а) Привредно право - Економски развој - Југоисточна Европа - Зборници

COBISS.SR-ID 331477767